

Брюксел, 20.6.2016 г.
COM(2016) 405 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно извършените дейности по програмата за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения в България, Литва и Словакия през през 2015 и предходни години

1 ВЪВЕДЕНИЕ

В настоящия доклад се прави преглед на постигнатия напредък през 2015 г. и предходни години по програмите на Европейския съюз за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения в България, Литва и Словакия. Той е изготвен във връзка със задълженията за докладване по съответните регламенти на Съвета^{1,2} и ще служи за основа за приемането на следващите годишни работни програми за подпомагане.

Програми за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения — цел, бюджет и обхват

При присъединяването си към ЕС България, Литва и Словакия поеха ангажимент да спрат осем по-стари атомни електроцентрали по съветска технология преди края на предвидения им срок на експлоатация. В замяна ЕС се ангажира да предостави финансова помощ на трите държави членки за извеждане от експлоатация на определени електроцентрали, а именно:

- АЕЦ „Козлодуй“, блокове 1 — 4, в България;
- АЕЦ „Игналина“ в Литва; и
- АЕЦ „Бохунице V1“ в Словакия.

От 2014 г. обхватът на програмите за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения^{1 2} предвижда оказването на подкрепа на съответните държави членки в провеждането на устойчив процес към извеждането от експлоатация, като същевременно се гарантира, че се прилагат най-високите стандарти за безопасност.

И в трите случая крайната цел е постигането на терени за повторно застрояване: сградите на атомните реактори ще бъдат демонтирани, както и спомагателните сгради, които не са предвидени за по-нататъшно използване; ще бъдат изградени или подобрени приповърхностни хранилища за погребване на ниско- и средноактивни радиоактивни отпадъци от извеждането от експлоатация и ще бъдат въведени в експлоатация съоръжения за временно съхраняване на отработено ядрено гориво и радиоактивни отпадъци, които не могат да бъдат погребани в приповърхностни хранилища. След извеждането от експлоатация, въпросът за погребването на отработеното гориво и радиоактивните отпадъци в дълбоки геоложки хранилища е разгледан от всяка държава членка в нейната

---

¹ Регламент (Евратом) № 1368/2013 на Съвета от 13 декември 2013 г. за подкрепата на Съюза за програмите за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения в България и Словакия и за отмяна на регламенти (Евратом) № 549/2007 и (Евратом) № 647/2010 (ОВ L 346, 20.12.2013 г., стр.1) и поправка (ОВ L8, 11.1.2014 г., стр.31).

² Регламент (ЕС) № 1369/2013 на Съвета от 13 декември 2013 г. за подкрепата на Съюза за програмите за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения в Литва и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1990/2006 (ОВ L 346, 20.12.2013 г., стр. 7) и поправка (ОВ L 8, 11.1.2014 г., стр. 30 и ОВ L 121, 24.4.2014 г., стр. 59).

национална програма за управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, както се изисква от съответната директива³.

Настоящата програма за подпомагане не предвижда нова финансова помощ за мерки за смекчаване на отрицателните последици в енергийния сектор⁴; осъществяването на съществуващите проекти обаче ще продължи няколко години.

Член 2 от всеки от двата регламента^{1 2} определя основните конкретни цели на програмите за извеждане от експлоатация за периода на финансиране 2014—2020 г. Целите бяха доразработени в процедурите за изпълнение⁵, приети от Комисията през август 2014 г. и бяха установени нови базови линии за всяка програма за извеждане от експлоатация до съответното приключване.

Таблица 1 — средства, предназначени за програми за извеждане от експлоатация по източници към 30.6.2015 г. (в млн. EUR)

	Помощ от Съюза			Национални източници	Други източници ⁷	Лихви	Общо
	До края на 2013 г. ⁶	2014—2020 г.	Общо				
Козлодуй	491	293	784	147	9	17	957
Игналина	1043	451	1494	91 ⁷	22	36 ⁸	1643
Бохунице	437	225	662	372	8	11	1053
Общо	1971	969	2940				

³ Директива 2011/70/Евратом на Съвета от 19 юли 2011 г. за създаване на рамка на Общността за отговорно и безопасно управление на отработено гориво и радиоактивни отпадъци, ОВ L 199, 2.8.2011 г., стр. 48–56.

⁴ В предишните финансови рамки беше предвидена финансова помощ от ЕС, за да се подпомогнат държавите членки за безопасното извеждане от експлоатация на реакторите, които трябваше да се затворят преждевременно и за изпълнението на мерки, които да смекчат последиците в сектора на енергетиката, като заместващи мощности, подобряване на екологичните показатели, модернизация и енергийна ефективност.

⁵ Решение за изпълнение на Комисията от 7.8.2014 г. относно правилата за прилагане на програмите за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения в България, Литва и Словакия за периода 2014—2020 г., С(2014) 5449 final.

⁶ Включително средствата, които все още не са били поети задължения за безвъзмездни средства от международните фондове за подпомагане на извеждането от експлоатация.

⁷ Към 30 септември 2015 г.

⁸ Новото споразумение за делегиране с ЦАУП, подписано през юни 2015 г. за рамката за 2014—2020 г. разрешава повторно използване на лихвите за програмата „Игналина“; в резултат на това се очаква в близко бъдеще да е налична допълнителна сума в размер на 2 млн. EUR.

Таблица 2 — Главни базови стойности и недостиг

	Крайна дата	Прогнозни разходи (млн. евро)		Недостиг ⁹ (млн. евро)	
		до 2020 г.	Общо до края	до 2020 г.	Общо до края
Козлодуй	2030	800	1 107	Няма	150
Игналина	2038	1597	3377	Няма	1734
Бохунице	2025	996	1246	Няма	193

2 УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

2.1 Метод на изпълнение

Комисията изпълнява програми за подпомагане чрез непряко управление. От 2001 г. насам задачите по изпълнението са поверени на Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), с вноски в три международни фонда за подпомагане на извеждането от експлоатация. В Литва от 2003 г. насам все по-голяма част от задачите се възлагат на национална централна агенция за управление на проекти (ЦАУП). По този начин програмата „Игналина“ се управлява по два канала.

През 2015 г., по искане на Словашката република, службите на Комисията направиха оценка на националната Словашка агенция за иновации и енергетика (САИЕ) с цел създаване на нов канал за изпълнение на програмата „Бохунице“. Условието на споразумението за делегиране на правомощия в момента са в процес на договаряне.

2.2 Годишно програмиране и наблюдение

Комисията насърчава преминаването към пълната собственост върху извеждането от експлоатация на национално равнище. В тази връзка всяка държава членка назначава програмен координатор (с ранг на министър или държавен секретар), който отговаря за планирането, координацията и наблюдението на съответната програма за извеждане от експлоатация на национално равнище.

Програмните координатори трябва да представят годишни работни програми, които се одобряват и приемат от Комисията заедно с решенията за финансиране. Освен това се създава комитет за наблюдение за всяка държава членка, който изпълнява задачите по наблюдение и докладване; Комисията е член на тези комитети и съпредседателства заседанията им с програмните координатори.

⁹ Финансовият недостиг се изчислява като разликата между прогнозните разходи на програмата за извеждане от експлоатация (таблица 2) и заделените средства от Съюза, държавата членка, други източници и лихви (таблица 1).

През 2014 г. новата процедурна рамка започна постепенно да се развива и прилага. През 2015 г. комитетите за наблюдение функционираха пълноценно във всяка държава членка наред със събранието на донорите на международните фондове за подпомагане на извеждането от експлоатация. Службите на Комисията подпомогнаха бенефициерите при въвеждането на система за управление на придобитата стойност¹⁰ за измерване на напредъка и постиженията. Този доклад се основава на резултатите, предоставени от комитетите за наблюдение.

През 2015 г. службите на Комисията насочиха наблюдението си на място към системите за радиационна защита в съответствие с изискването да се гарантира прилагане на най-високите стандарти на безопасност. Приключването на тази конкретна дейност по наблюдението е предвидено за 2016 г. и следва да доведе до допълнителни показатели за резултатите, свързани с безопасността.

2.3 Одити и оценки

Програмите за подпомагане са обект на редовни одити и оценки.

През 2015 г., като част от своята собствена вътрешна програма за одит, Службата за вътрешен одит на Комисията проведе одит на управлението и надзора на програмите за подпомагане. След ключова констатация относно оценката през 2014 г. на предварителните условия, произтичащи от съответните регламенти^{1 2} Генерална дирекция „Енергетика“ на Комисията изрази резерва относно основанията за несистемен недостатък в системата за вътрешен контрол и даде ход на план за действие за извършване по-специално на задълбочена оценка на надеждността на плановете за финансиране във всяка съответна държава членка за безопасното завършване на извеждането от експлоатация.

Европейската сметна палата също започна одит на изпълнението след преходния си одит¹¹. Новият одиторски доклад се очаква през 2016 г.

През 2016 г. службите на Комисията ще започнат необходимите дейности по подготовка на средносрочната оценка на програмите за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения.

2.4 Изпълнение на бюджета

Комисията прие годишните работни програми за 2014 и 2015 г. и свързаните с тях финансови решения^{12 13}, съответно на 30 октомври 2014 г. и на 30 юли 2015 г.

---

¹⁰ Техника за управление на проекти за измерване на изпълнението и напредъка по съответния проект.

¹¹ Специален доклад № 16/2011 на ЕСП за финансовата помощ от ЕС за извеждане от експлоатация на атомни електроцентрали в България, Литва и Словакия: постижения и бъдещи предизвикателства.

¹² Решение за изпълнение на Комисията от 30.10.2014 г. за приемане на решение за финансиране във връзка с изпълнението на програмите за подпомагане на извеждането от

Съответните споразумения за делегиране с изпълнителните органи (ЕБВР, ЦАУП), бяха подписани през юни 2015 г. По всички заделени за 2014 г. средства са били поети задължения съгласно тези споразумения на 5 юни 2015 г. (ЕБВР) и на 5 октомври 2015 г. (ЦАУП). По средствата, заделени за България и Литва за 2015 г. са поети задължения съответно на 23 декември 2015 г. (ЕБВР) и на 23 октомври 2015 г. (ЦАУП); задълженията за Словакия за 2015 г. ще бъдат поети след финализирането на споразумението за делегиране с САИЕ, което понастоящем е в процес на договаряне.

Комисията е превела средства на ЕБВР и ЦАУП въз основа на прогнозираните по договорите нужди и напредъка в изпълнението на съответния проект.

3 НАПРЕДЪК И ИЗПЪЛНЕНИЕ

Всички тези реактори са спрени, и от всички освен един¹⁴ е извадено горивото. Постигнати са основни етапни цели; на България и Словакия бяха издадени лицензи за извеждане от експлоатация; в Литва въвеждането в експлоатация на инфраструктурните съоръжения за управление на отработеното гориво и отпадъците са на етап „студена проба“. Тези постижения са важни стъпки към подобряване на безопасността в обектите.

Беше постигнат значителен напредък по отношение на трите програми за извеждане от експлоатация; това се забелязва особено добре там, където дейностите по демонтиране са генерирали значително количество материали, основно за освобождаване от регулиращ контрол и след това за рециклиране.

Към базовата дата за докладване 30 юни 2015 г. изпълнението общо взето е в съответствие с очакванията, като се наблюдават както високи постижения, така и някои остатъчни рискове.

3.1 България — атомна електроцентрала „Козлодуй“

Блокове 1—4 на АЕЦ „Козлодуй“ представляват реактори тип ВВЕР 440/230: блокове 1 и 2 бяха спрени окончателно в края на 2002 г. а блокове 3 и 4 — съответно през 2006 г.

Блокове 1 и 2 бяха под контрола на държавното предприятие „Радиоактивни отпадъци“ (ДП „РАО“) от 2008 г. Блокове 3 и 4 са без гориво от юли 2012 г. и през март 2013 г. бяха прехвърлени от оператора на атомната електроцентрала на ДП „РАО“. Под надзора на Министерството на енергетиката, ДП „РАО“ е лицензополучателят/операторът, който отговаря за извеждането от експлоатация на блокове 1—4 на АЕЦ „Козлодуй“ и за бъдещото национално хранилище за погребване.

експлоатация на ядрени съоръжения за „Бохунице“, „Игналина“ и „Козлодуй“ през 2014 г. — С(2014) 8104.

¹³ Решение за изпълнение на Комисията от 30.7.2015 г. за приемане на решение за финансиране във връзка с изпълнението на програмите за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения за „Бохунице“, „Игналина“ и „Козлодуй“ през 2015 г. — С(2015) 5211.

¹⁴ Блок 2 на АЕЦ „Игналина“.

Базова линия на програмата

Комисията прие базовата линия на програмата в приложение 4 от процедурите за изпълнение⁶. Базовата линия е обоснована в плана за извеждане от експлоатация на АЕЦ „Козлодуй“, който беше одобрен от българските власти, както е потвърдено в лицензията за извеждане от експлоатация. Този план отговаря на определените на национално равнище изисквания и равнище и на стандартите на Международната агенция за атомна енергия (МААЕ).

В сравнение с предходните версии преразгледаният план изтегля напред с пет години крайната дата на програмата, а новите прогнозни разходи (от 2013 г.) в размер на 1107 милиона евро представляват намаление с 11 %.

Напредък

Целите, които трябваше да бъдат изпратени до базовата дата за докладване, бяха постигнати по график в съответствие с базовата линия.

Горивото е извадено от активните зони и басейните, а през ноември 2014 г. беше издаден лиценз за извеждане от експлоатация за блокове 1—2 на АЕЦ „Козлодуй“. През април 2015 г. ДП „РАО“, подаде пред АЯР заявление за лицензия за извеждане от експлоатация за блокове 3—4; въпреки това лицензията не беше издадена през януари 2016 г., както беше първоначално планирано. Демонтирането на турбинната зала напредва непрекъснато.

Изпълнение

Като цяло изпълнението е удовлетворително. Количеството скрап, произведено в турбинната зала, достигна 83 % от планираните стойности. За сметка на това разрушеният бетон в турбинната зала надхвърли целта с 66 %.

Изпълнението на графика беше оптимално за много проекти за извеждане от експлоатация¹⁵; въпреки това беше невъзможно да се избегнат забавяния по някои проекти. По-специално, основните рискове от забавяне са възникнали поради оспорването по правен ред на оценките на въздействието върху околната среда, свързани с изграждането на съоръжението за намаляване на обема на радиоактивните отпадъци и програмата за извеждане от експлоатация. Тези рискове бяха отстранени след като Върховният административен съд на България отхвърли жалбите на последна инстанция.

Обратно, изпълнението на графика за проектите за национално хранилище за погребване беше незадоволително поради необходимостта да се извърши повторна оценка на въздействието върху околната среда.

През отчетния период програмата като цяло беше изправена пред по-големи рискове поради административни, а не поради технически причини. Това се потвърждава от отложеното издаване на лицензия за извеждане от експлоатация на блокове 3—4 на АЕЦ „Козлодуй“. Тези рискове представляват заплаха за критичния път на програмата, която следва да бъде разгледана в годишната работна програма за 2016 г.

---

¹⁵ Програма „Козлодуй“ се разделя на две части; проектите за извеждане от експлоатация и проектите за национално хранилище за погребване.

През 2014 и 2015 г. придобитата стойност на проектите беше съгласувана с действителните разходи, като показва задоволителни икономически резултати.

Съфинансиране

Към 31 декември 2014 г. националните източници на финансиране в България достигнаха 147 млн. евро, което съответства на около 13 % от прогнозните разходи по програмата за извеждане от експлоатация. Въз основа на наличната към момента информация до 2020 г. не се очаква финансов недостиг. През юни 2015 г. недостигът на финансови средства за периода 2021—2030 г., възлизаше на около 150 млн. евро (вж. таблица 2), т.е. 14 % от общите прогнозни разходи за постигане на крайната цел на програмата за извеждане от експлоатация през 2030 г.

През първото полугодие на 2015 г. е установено намаляване на финансовия недостиг поради преразпределения от сектора на енергетиката¹⁶ към извеждането от експлоатация в МФПНЕ „Козлодуй“. България възнамерява да увеличи националното си участие след 2020 г. със средства от продажбата на електроенергия, осигурена от блокове 5 и 6 на атомната електроцентрала „Козлодуй“, които са в процес на удължаване на експлоатационния срок.

3.2 Литва – атомна електроцентрала „Игналина“

АЕЦ „Игналина“ се състои от два реактора РБМК 1500: блокове 1 и 2 бяха спрени окончателно съответно през 2004 г. и 2009 г.

Литовското държавно предприятие АЕЦ „Игналина“ е лицензополучателят/операторът, който отговаря за извежданите от експлоатация съоръжения и за съоръженията за погребване на отпадъци. То функционира под контрола на Министерството на енергетиката.

Базова линия на програмата

Комисията прие базовата линия на програмата в приложение 2 от процедурите за изпълнение⁶. Базовата линия на програмата е обоснована в окончателния план за извеждане от експлоатация, който беше одобрен от министъра на енергетиката на Република Литва на 25 август 2014 г. Този план отговаря на определените на национално равнище изисквания и равнище и на стандартите на МААЕ.

Планът от август 2014 г. следва основен преглед на предходната версия (от юли 2005 г.), включително реорганизация на структурата на разпределение на работата и структурата на разходите и включването на няколко дейности, които първоначално са били пропуснати. Това води до удвояване на приблизителната оценка на разходите и отлагане на датата за приключване на програмата с 9 години.

---

¹⁶ По-специално проектът за строителството на топлоцентрала беше прекратен; свързаният с него бюджет е бил 39 млн. евро.

Напредък

Целите, които трябваше да бъдат изпратени до септември 2015 г.¹⁶, бяха постигнати по график в съответствие с базовата линия.

Основните проекти за изваждане на горивото от реактора отбелязаха значителни постижения: през октомври 2015 г. приключиха работите по инсталацията в залите на басейна за отработеното гориво; и студентите проби за пускане в експлоатация започнаха.

Освен това през август 2015 г. започнаха и студени проби за пускане в експлоатация на съоръженията за обработка и временно съхраняване на радиоактивни отпадъци.

Дейностите по деконтаминиране и демонтаж в турбинната зала напреднаха значително; физическият напредък е 97 % в блок 1 и 15 % в блок 2.

Изпълнение

До септември 2015 г., като цяло изпълнението беше удовлетворително. Количеството демонтирано оборудване надвиши с около 40 % планираното; общото количество на обработените и съхранявани радиоактивни отпадъци съответства на плана (обработката е надвишила целевите количества с 5 %, а съхранението е с 6 % под поставената цел), въпреки че изпълнението по отделните категории отпадъци варира над и под прогнозите.

Има нужда от подобряване на изпълнението на графика в някои области; въпреки това закъсненията, възникнали до базовата дата за докладване, нямаха отражение върху критичния път на програмата. В намаляването на управленския риск бе постигнат голям успех: без възникване на разходи бяха разрешени дългогодишни спорове с договорен характер, които потенциално засягат критичен проект (междинно хранилище за отработено гориво), който е от ключово значение за изпълнението на основната цел на ЕС за финансово подпомагане в настоящата финансова рамка, т.е. премахването на отработено гориво от реакторните сгради.

Придобитата стойност на проектите беше съгласувана с действителните разходи, като показва задоволителни икономически резултати.

Съфинансиране

Към 30 септември 2015 г., литовските национални източници са финансирани проекти за извеждане от експлоатация и проекти в сектора на енергетиката в размер съответно на 91 млн. евро и 90 млн. евро. въз основа на актуалната информация до 2020 г. не се очаква финансов недостиг. От началото на настоящата финансова рамка финансовият недостиг по програмата за извеждане от експлоатация за периода 2021 — 2038 г. остана непроменен по същество и възлиза на 1,73 милиарда евро (вж. таблица 2), т.е. половината от общия размер на очакваните разходи за постигане на крайната цел на програмата за извеждане

от експлоатация през 2038 г. Гореспоменатата задълбочена оценка (вж. раздел 2.3) ще разгледа надеждността на плановете за финансиране. Съгласно съответното действащо национално законодателство¹⁷ литовското правителство ще преговаря за предоставяне на адекватна допълнителна помощ от ЕС след 2020 г. Същият закон обаче предвижда държавният бюджет да покрие всички разходи, ако не се намерят други източници на финансиране.

3.3 Словакия – атомна електроцентрала „Бохунице V1“

АЕЦ „Бохунице V1“ се състои от два реактора тип ВВЕР 440/230: блокове 1 и 2 бяха спрени окончателно съответно през 2006 г. и 2008 г.

Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť (JAVYS) е словашко дружество под контрола на държавата чрез Министерството на икономиката. JAVYS е лицензополучателят/операторът, отговарящ за извеждане от експлоатация на АЕЦ „Бохунице V1“ и съоръженията за погребване на отпадъци.

Базова линия на програмата

Комисията прие базовата линия на програмата в приложение 3 от процедурите за изпълнение⁶. Базовата линия на програмата е обоснована в подробния план за извеждане от експлоатация на АЕЦ Бохунице V1“ от 22 октомври 2014 г.

Подробният план за извеждане от експлоатация е съгласуван с лицензионната документация за извеждането от експлоатация, съответства на определените на национално равнище изисквания и отговаря на стандартите на МААЕ.

Той се основава на предишни документи, а именно концептуален план за извеждане от експлоатация (2006 г.) и план за етап 1 на извеждането от експлоатация (2010 г.), и включва плана за етап 2 на извеждането от експлоатация (2014 г.). Подробният план за извеждане от експлоатация запазва първоначалната структура на разпределение на работата и първоначалната дата на приключване на програмата (2025 г.), но прави повторна оценка на цялостната прогноза за разходите, като я увеличава с 9 %.

Напредък

Целите, които трябваше да бъдат изпратени до септември 2015 г.¹⁶, бяха постигнати по график в съответствие с базовата линия.

Горивото е извадено от активните зони и басейните, а ядреният регулаторен орган на Словакия издаде лицензията¹⁸ за етап 2 на извеждането от експлоатация на АЕЦ „Бохунице V1“ през декември 2014 г.

¹⁷ TAR, 16 юни 2014 г., № 7639, Закон за изменение XII-914, 5 юни 2014 г.

¹⁸ Съгласно националната нормативна уредба, лицензиите за извеждане от експлоатация са разделени на етапи; лицензията за първия етап на извеждането от експлоатация, с която се разрешава извършването на дейности по демонтиране извън контролираните зони, беше издадена през 2011 г., както се предвиждаше; лицензията за втория етап на извеждането от експлоатация беше издадена през 2014 г., по-рано от предвиденото, и разрешаваше демонтирането на реактора.

По план бяха демонтирани всички системи, освен една в турбинната зала и спомагателните сгради на реактор V1.

По отношение на управлението на радиоактивни отпадъци трябва да се подчертае успешното завършване на проект С7-В за пречистване на утайки и сорбенти; бяха произведени и предадени повече от 5000 бидона с втвърдени радиоактивни отпадъци за кондициониране и погребване.

Изпълнение

До септември 2015 г. цялостното изпълнение е удовлетворително, с някои високи постижения (напр. проект С7-В). Количествата произведени конвенционални и опасни отпадъци (нерадиоактивни) надхвърлят планираните стойности с 27 % и 5 % съответно. Генерирането на кондиционирани радиоактивни отпадъци за окончателно погребване достигна 75 % от предвидената обща стойност от 2014 г. насам, но това е в съответствие с генерираното от проекти за демонтиране/почистване и въвеждането на съответните технологични варианти за оптимизиране на количеството на отпадъците.

Изпълнението на графика беше оптимално за повечето проекти; въпреки това беше невъзможно да се избегнат забавяния по някои проекти. До базовата дата за докладване тези закъснения не са имали отражение върху критичния път на програмата. През последните месеци на 2015 г. един голям проект (проект D2 — деконтаминиране на първичния контур) беше временно спрял поради договорни проблеми. В резултат на това може да бъде засегнат критичният път на програмата. Необходимо е тези рискове да бъдат разгледани в годишната работна програма на Словакия за 2016 г.

Придобитата стойност на проектите беше съгласувана с действителните разходи, като показва задоволителни икономически резултати.

Съфинансиране

Към 31 декември 2014 г. словашките национални източници на финансиране достигнаха 372 млн. евро, което съответства на около 30 % от прогнозните разходи по програмата за извеждане от експлоатация. Въз основа на актуалната информация до 2020 г. не се очаква финансов недостиг. През юни 2015 г. недостигът на финансови средства за периода 2021—2025 г. възлизаше на около 193 млн. евро (вж. таблица 2), т.е. 15 % от общите прогнозни разходи за постигане на крайната цел на програмата за извеждане от експлоатация¹⁹.

---

¹⁹ При подготовката на своята годишна работна програма за 2016 г. Словашката република съобщи, че националните източници на финансиране са били увеличени до около 476 млн. евро към 31 декември 2015 г., което намалява недостига на финансови средства до 89 млн. евро.

3.4 Проекти в сектора на енергетиката

До края на 2013 г. програмите за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения допринасяха за проекти в сектора на енергетиката в съответствие със съответните национални енергийни политики. Част от средствата, за които са поети задължения преди 2014 г., все още предстои да се изразходват за текущи проекти.

България

Бе предоставена помощ за проекти за енергийна ефективност (напр. в обществени сгради, улично осветление, минно оборудване), пренос и разпределение на електроенергия, както и производството на електроенергия. Две трети от проектите са приключени и плащанията са в размер на 59 % от поетите задължения.

Литва

Международният фонд за подпомагане на извеждането от експлоатация на АЕЦ „Игналина“ ефективно и успешно допринесе за проекти в подкрепа на развитието на литовската част от междусистемната електроснабдителна връзка между Литва и Полша.

Чрез ЦАУП бе предоставена помощ за проекти за енергийна ефективност (напр. в обществени сгради и за улично осветление); плащанията възлизат на около 50 % от поетите задължения.

Словакия

Програмата за помощ имаше финансово участие в мерки в преносния сектор, както и мерки за енергийна ефективност в обществени сгради. Последният набор от проекти беше приключен. В преносния сектор също бяха завършени големи проекти. Общо около 70 % от проектите са приключени и плащанията са в размер на 55 % от поетите задължения.

4 ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Изготвянето и одобряването на съответните планове за извеждане от експлоатация показва, че България, Литва и Словакия се ангажират да поемат крайната отговорност за извеждане от експлоатация на въпросните атомни електроцентрали.

Финансовите нужди за приключване на програмите за извеждане от експлоатация са установени, като бяха открити разминавания между нуждите от финансиране и вече осигурените средства, за които програмата на ЕС за подпомагане дава съществен принос. Въз основа на наличната понастоящем информация не се очаква дефицит в никоя от 3-те страни до 2020 г. Постигането на целите на финансовата рамка за периода 2014—2020 г. ще доведе до съществено подобряване на условията на безопасност и на трите обекта. При

все това, както и в края на 2014 г.²⁰ събирането на необходимите допълнителни средства в дългосрочен план (след 2020 г.) изисква внимателно наблюдение, особено в Литва.

Постигнат е значителен напредък, не само в подготвителните дейности и организационните промени, но и във връзка с фактическото демонтиране на сгради и оборудване и обработването на радиоактивни отпадъци.

Подробните цели и показатели, предложени от трите държави членки и одобрени от Комисията с приемането на процедурите⁶) дадоха възможност за точно проследяване на напредъка въз основа на количествена информация. Освен това, в сътрудничество с бенефициерите, службите на Комисията въведоха методиката за управление на придобитата стойност в трите програми (вж. таблица Б.2 от приложението), така че сравнимостта на напредъка по изпълнението и ефективността на наблюдението от страна на Комисията са подобрени.

Перспективи

Издаването на лицензиите в България и Словакия отваря пътя за демонтирането на основните системи.

Пускането в експлоатация на съоръжението за временно съхранение на отработено гориво в Литва навлезе в заключителния си етап, като прехвърлянето на отработеното гориво към сухото хранилище започва през 2017 г.

През следващите години дейностите по почистване ще доведат до увеличаване на потока на материали, които се демонтират от ядрените съоръжения.

Средносрочната оценка, която трябва да се направи до края на 2017 г., ще представи обоснована оценка на цялостния напредък, на краткосрочните перспективи, както и на планирането до приключване.

---

²⁰ Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно извършените дейности по програмата за подпомагане на извеждането от експлоатация на ядрени съоръжения в България, Литва и Словакия през периода 2010 — 2014 г. — COM(2015) 78 final.